

МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ВИШАХ

Пилипів О. Г.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри класичної філології

Львівський національний університет імені Івана Франка,

завідувач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін

ВПНЗ «Львівський медичний університет»

м. Львів, Україна

Результатом початку процесу реалізації державної політики України у сфері якості освіти в умовах сучасних глобалізаційних процесів у світі стало унормування питання академічної доброчесності, викладене у статті 42 Закону України «Про освіту» (2017), де чітко висунуто імператив дотримання доброчесності в освітньому середовищі, визначено види порушень та відповідальність [1].

Основними принципами та фундаментальними цінностями академічної доброчесності та етики академічних відносин (academic integrity), як зазначено у «Кодексі академічної доброчесності національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» (2019), є: доброчесність і порядність, правдивість, прозорість, законність, повага, довіра, послідовне відстоювання гідної поведінки та ідей поширення принципів академічної доброчесності в несприятливих умовах стороннього тиску, справедливість, самовдосконалення та вдосконалення, відповідальність, сумлінність та професіоналізм учасників освітнього процесу [2].

Найпоширенішими проявами некоректних дій з боку здобувачів вищої освіти, на нашу думку, є: академічна нечесність (academic dishonesty), академічне шахрайство (cheating) та плагіат (plagiarism). Основними причинами академічної недоброчесності найчастіше є: слабкий рівень підготовки студентів та бажання отримати добру оцінку, однотипність завдань, відсутність мотивації до навчання, легкий доступ до інформації завдяки стрімкому розвитку нових технологій, нерозуміння поняття «плагіат» та невміння працювати з джерелами інформації, відсутність відповідальності, незнання прав та обов'язків здобувачів освіти, толерування плагіату з боку професорсько-викладацького складу. А тому адміністрації вишів зобов'язані забезпечити імплементацію академічної культури у

середовищі українського студентства, формування професійних та загальнокультурних цінностей на усіх ланках науково-освітнього процесу.

Показовим кейсом імплементації принципів академічної доброчесності є ВПНЗ «Львівський медичний університет», де Вченою Радою (протокол № 4 від 25 листопада 2022 р.) було затверджено «Положення про академічну доброчесність у вищому приватному навчальному закладі «Львівський медичний університет», у якому закріплено норми та правила етичної поведінки між науково-педагогічними працівниками. Згідно з даним Положенням, дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання загальноприйнятих етичних норм; дотримання норм законодавства України про авторське право; повагу до науково-педагогічних працівників; самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю; присутність на всіх навчальних заняттях, крім випадків наявності поважних причин; використання у навчальній або дослідницькій діяльності лише перевірених та достовірних джерел інформації та грамотне посилання на них; відповідальність за порушення академічної доброчесності; повідомлення адміністрації ЛМУ у разі отримання для виконання рішень чи доручень, які є незаконними або такими, що становлять загрозу правам, свободам чи інтересам окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам [3].

Крім того, у ЛМУ розроблено «Положення про комісію з питань етики та професійної діяльності вищого приватного навчального закладу «Львівський медичний університет» та «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів», де чітко сформульовано види порушень академічної доброчесності та розроблено стратегії та рекомендації по боротьбі з порушеннями та запобіганню академічній недоброчесності. Серед рекомендацій – видання та розповсюдження методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані у письмовій роботі джерела; запровадження у рамках ознайомих чи професійно-орієнтованих курсів тем з основ наукового письма з вивченням вимог до написання письмових робіт; повідомлення студентів про це Положення та наслідки вчинення академічного плагіату, інших видів порушень академічної доброчесності під час підписання угоди про навчання; забезпечення доступу кожному студентові до повної версії цього положення на веб-сторінці ВПНЗ «Львівський медичний університет».

Враховуючи вищесказане та особистий досвід, вважаємо, що основними інструментами у подоланні академічної недоброчесності з боку здобувачів вищої освіти повинні стати: 1) посилення просвітницької роботи з метою популяризації академічної доброчесності, її принципів та стандартів; 2) плекання у студентства академічної культури та інтелектуальної гідності; 3) висока мотивація до навчання; 4) засудження освітнім середовищем недоброчесних та корупційних практик; 5) підвищення академічної відповідальності здобувачів освіти за академічні проступки шляхом застосування різноманітних санкцій: зниження результатів оцінювання, повторне проходження оцінювання тощо; 6) використання програмних продуктів зіставлення наукового тексту; 7) високий професіоналізм професорсько-викладацького складу.

Список посилань

1. Закон України «Про Освіту». Стаття 42 «Академічна доброчесність». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>
2. Кодекс академічної доброчесності національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Кодекс-академічної-доброчесності.pdf>
3. Положення про академічну доброчесність у вищому приватному навчальному закладі «Львівський медичний університет». URL: <https://medinstytut.lviv.ua/akademichna-dobrochesnist/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-155>

ВІД ПРАКТИКИ ЗАБОРОН ДО РОЗУМНОГО ОСВОЄННЯ І АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Піддубна Ю. В.

*асистент кафедри психології і креативних індустрій
Національний університет «Чернігівська політехніка»
м. Чернігів, Україна*

Сучасне життя характеризується значною швидкістю та інтенсивністю подій, насиченістю та інформаційною «перенасиченістю». Це є тенденцією не однієї країни чи суспільства, а людства в цілому, епохи, в якій ми зараз живемо. Відповідно людина, прагнучи залишатися на плаву, з одного боку – змушена перебувати в